
Dokument ze zasedání

B9-0394/2023

29.9.2023

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě otázky k ústnímu zodpovězení B9-0026/2023

v souladu s čl. 136 odst. 5 jednacího řádu

o segregaci a diskriminaci romských dětí ve vzdělávání
(2023/2840(RSP))

Peter Pollák

za skupinu PPE

Petra Kammerevert, Massimiliano Smeriglio, Vilija Blinkevičiūtė

za skupinu S&D

Salima Yenbou

za skupinu Renew

Romeo Franz

za skupinu Verts/ALE

Elżbieta Kruk

za skupinu ECR

Niyazi Kizilyürek, José Gusmão, Marisa Matias

za skupinu The Left

**Usnesení Evropského parlamentu o segregaci a diskriminaci romských dětí ve vzdělávání
(2023/2840(RSP))**

Evropský parlament,

- s ohledem na otázku Komisi o segregaci a diskriminaci romských¹ dětí ve vzdělávání (O-000039/2023 – B9-0026/2023),
- s ohledem na článek 2 Smlouvy o Evropské unii, články 10 a 19 Smlouvy o fungování Evropské unie a články 14, 20, 21, 22 a 24 Listiny základních práv Evropské unie,
- s ohledem na Evropskou úmluvu o lidských právech a judikaturu Evropského soudu pro lidská práva,
- s ohledem na směrnici Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ (směrnice o rasové rovnosti)²;
- s ohledem na rozhodnutí Komise zahájit několik řízení o nesplnění povinnosti (Česká republika (2014), Slovensko (2015) a Maďarsko (2016)³) a na rozhodnutí ze dne 19. dubna 2023, kterým postoupila věc Slovenska Soudnímu dvoru Evropské unie v souvislosti s porušením pravidel EU stanovených ve směrnici o rasové rovnosti tím, že účinně neřeší otázku segregace romských dětí ve vzdělávání;
- s ohledem na rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu 2008 o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva⁴,
- s ohledem na doporučení Rady ze dne 12. března 2021 o rovnosti, začlenění a účasti Romů⁵,
- s ohledem na strategický rámec EU pro rovnost, začlenění a účast Romů na období 2020–2030 ze dne 7. října 2020,
- s ohledem na vizi evropského prostoru vzdělávání do roku 2025,
- s ohledem na Evropskou sociální chartu,

---

¹Slovo „Rom“ je zastřešující pojem, který zahrnuje širokou škálu různých lidí romského původu, jako jsou Romové, Sintové, Kalé, Romaničelové a Bojašové/Rudariové; vzhledem k tomu, že sem patří také skupiny jako Aškalijové, Egypťané, Jenišové, Domové, Lomové, Romové a Abdalové a kočovné populace včetně etnických Travellerů nebo ostatních skupin označovaných správním pojmem „Gens du voyage“, jakož i osoby, které se identifikují jako Cikáni, aniž by byla popírána jejich specifika;

² Úř. věst. L 180, 19.7.2000, s. 22.

³ Věci INFR(2015)2025, INFR(2014)2174 a INFR(2015)2206.

⁴ Úř. věst L 328, 6.12.2008, s. 55.

⁵ Úř. věst C 93, 19.3.2021, s. 1.

- s ohledem na sdělení Komise ze dne 9. ledna 2023 nazvané „Zpráva o hodnocení vnitrostátních strategických rámců členských států pro Romy“, COM(2023)0007,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 18. září 2020 „Unie rovnosti: Akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025“ (COM(2020)0565), v němž jsou všechny členské státy vyzvány k tomu, aby do konce roku 2022 vypracovaly a schválily národní akční plány boje proti rasismu a rasové diskriminaci,
- s ohledem na své usnesení ze dne 17. září 2020 o provádění vnitrostátních strategií integrace Romů: boj proti negativním postojům vůči osobám romského původu v Evropě⁶,
- s ohledem na své usnesení ze dne 5. října 2022 o situaci Romů žijících v osadách v EU⁷,
- s ohledem na své usnesení ze dne 10. listopadu 2022 o rasové spravedlnosti, nediskriminaci a boji proti rasismu v EU⁸,
- s ohledem na své usnesení ze dne 19. dubna 2023 o boji proti diskriminaci v EU – dlouho očekávaná horizontální antidiskriminační směrnice⁹,
- s ohledem na své usnesení ze dne 15. dubna 2015 u příležitosti Mezinárodního dne Romů – o anticiganismu v Evropě a vyhlášení dne památky obětí genocidy Romů za II. světové války v EU¹⁰,
- s ohledem na své usnesení ze dne 11. března 2021 o právech dítěte s ohledem na strategii EU pro práva dítěte¹¹,
- s ohledem na všeobecné politické doporučení Evropské komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI) v rámci Rady Evropy č. 13 ze dne 24. června 2011 o boji proti anticiganismu a diskriminaci Romů,
- s ohledem na své usnesení ze dne 8. března 2022 o úloze kultury, vzdělávání, sdělovacích prostředků a sportu v boji proti rasismu¹²,
- s ohledem na rozhodnutí slovenského Nejvyššího soudu sp. zn. 5Cdo/102/2020 a 5Cdo/220/2022 potvrzující diskriminaci romských dětí ve vzdělávání a odpovědnost obcí a státu v tomto ohledu,
- s ohledem na své usnesení ze dne 12. února 2019 o nutnosti posílit strategický rámec EU pro národní strategie pro začleňování Romů na období po roce 2020 a o zintenzivnění boje proti anticiganismu¹³,
- s ohledem na své usnesení ze dne 9. března 2011 o evropské strategii pro začleňování

⁶ Úř. věst C 385, 22.9.2021, s. 104.

⁷ Úř. věst C 132, 14.4.2023, s. 29.

⁸ Úř. věst C 161, 5.5.2023, s. 10.

⁹ Přijaté texty, P9_TA(2023)0111.

¹⁰ Úř. věst C 328, 6.9.2016, s. 4.

¹¹ Úř. věst C 474, 24.11.2021, s. 146.

¹² Úř. věst C 347, 9.9.2022, s. 15.

¹³ Úř. věst C 449, 23.12.2020, s. 2.

Romů¹⁴,

- s ohledem na Úmluvu OSN o právech dítěte,
- s ohledem na čl. 136 odst. 5 a čl. 132 odst. 2 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že všechny děti mají právo na to, aby prospívaly a rozvíjely své dovednosti a talent prostřednictvím přístupu k inkluzivnímu, nesegregovanému a kvalitnímu vzdělávání;
- B. vzhledem k tomu, že všem dětem bez ohledu na jejich etnický původ by mělo být zaručeno právo na kvalitní, dostupnou a bezplatnou povinnou školní docházku, včetně vzdělávání v raném věku a předškolního vzdělávání;
- C. vzhledem k tomu, že tisíce romských žáků, kteří tvoří největší etnickou menšinu EU, jsou i nadále těžce diskriminováni na všech úrovních vzdělávání v důsledku nedostatku politické vůle a neschopnosti několika členských států účinně řešit a překonat stávající nerovnosti a jejich základní příčiny;
- D. vzhledem k tomu, že přetrvávání různých forem diskriminace, rasismu a předsudků je příčinou rozsáhlé segregace romských studentů ve školách, a to navzdory skutečnosti, že takové praktiky jsou na základě vnitrostátních a mezinárodních rámců zákonem zakázány;
- E. vzhledem k tomu, že tato segregace ve vzdělávání má různé formy, včetně neúměrného počtu romských dětí, které navštěvují zvláštní školy pro děti s mentálním postižením, segregovaných tříd nebo sekcí pro romské žáky ve smíšených běžných školách a častého jevu „škol v ghettech“;
- F. vzhledem k tomu, že vytvoření paralelních vzdělávacích systémů pro romské děti závažně omezuje řádné fungování demokracie a právní stát, zejména pokud jde o ochranu práv menšin;
- G. vzhledem k tomu, že romské děti čelí diskriminaci z důvodu příslušnosti ke dvěma či více skupinám a potýkají se s překážkami bránícími rovné účasti na vzdělávání, jako je neschopnost pokrýt náklady spojené se vzděláváním, prostorová segregace, nedostatek zařízení péče o děti v blízkosti nebo nerovný nebo žádný přístup k on-line a/nebo distančnímu vzdělávání;
- H. vzhledem k tomu, že chudoba, nedostatečný přístup k základním službám a nejisté podmínky mají výrazný dopad na tělesný, duševní a emocionální vývoj dětí a zvyšují v jejich případě pravděpodobnost, že předčasně ukončí školní docházku a budou zaostávat ve všech aspektech svého dospělého života;
- I. vzhledem k tomu, že slabá předškolní docházka je hlavním určujícím faktorem míry předčasného ukončování školní docházky mezi Romy, přičemž tuto situaci ještě dále zhoršuje opožděné zahajování školní docházky a nepravidelná školní docházka; vzhledem k tomu, že účasti Romů na sekundárním vzdělávání brání faktory, jako je

---

¹⁴ Úř. věst C 199 E, 7.7.2012, s. 112.

cestování, segregace v oblasti bydlení a špatně fungující poradenské služby;

- J. vzhledem k tomu, že diskriminační zacházení pramení ze strukturálních a institucionálních předsudků vůči Romům a je často umocněno vnitrostátními vzdělávacími systémy, které nejsou přizpůsobeny práci s dětmi pocházejícími z odlišného sociálního a etnického prostředí a zranitelných skupin;
- K. vzhledem k tomu, že špatná diagnóza založená na výsledcích kulturně a jazykově předpojatých a diskriminačních a rasistických testů a nástrojů ovlivňuje vzdělávací dráhu romských žáků, zejména žáků ze znevýhodněného socioekonomického prostředí; vzhledem k tomu, že na základě těchto testů jsou romští žáci řazeni mezi osoby s mírným duševním postižením, a jsou proto systematicky umísťováni do zvláštních škol pro děti s mentálním postižením;
- L. vzhledem k tomu, že místo toho, aby byly tyto děti začleňovány a podporovány, je jim poskytováno nekvalitní vzdělání založené na omezených učebních osnovách, které jsou používány ve zvláštních školách a v běžných školách v rámci segregovaných tříd, které navštěvují převážně nebo pouze romské děti; vzhledem k tomu, že tato skutečnost má pro tyto děti a jejich vyhlídky do budoucna negativní a celoživotní důsledky;
- M. vzhledem k tomu, že pedagogové a administrátoři plní důležitou úlohu při začleňování romských dětí a vytváření bezpečného prostředí bez diskriminace, stigmatizace a šikany, což jsou jevy, které mohou být dále zhoršeny v důsledku pohlaví, sexuální orientace nebo zdravotního postižení; vzhledem k tomu, že jednou z překážek začleňování romských dětí do běžných škol je nedostatek dobře vyškoleného personálu a finančních zdrojů;
- N. vzhledem k tomu, že za devět let od doby, kdy Komise zahájila první řízení o nesplnění povinností týkající se segregace a diskriminace romských dětí ve vzdělávání, se situace nezlepšila, přestože na podporu dotčených členských států při provádění různých podpůrných opatření byly uvolněny značné finanční prostředky EU;
- O. vzhledem k tomu, že dostupné údaje z různých zdrojů na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni, včetně průzkumu mezi Romy, který provedla Agentura Evropské unie pro základní práva v roce 2021¹⁵, a hodnotící zprávy Komise o vnitrostátních strategických rámcích členských států týkajících se Romů z ledna 2023, naznačují, že navrhovaná opatření nejsou dotčenými členskými státy účinně a důsledně prováděna a monitorována a jeví se s ohledem na rozsah problémů jako nedostatečná;
- P. vzhledem k tomu, že pandemie COVID-19 zhoršila diskriminaci romských dětí, z nichž mnohé nebyly v důsledku svých životních podmínek a omezených možností učení doma, nedostatku digitálních zařízení a omezeného přístupu k internetu, jakož i nedostatku podpůrné a přístupné instruktáže schopny udržet krok s rychlým přechodem na digitální vzdělávání; vzhledem k tomu, že rozdíly ve vzdělávání dále zhoršuje prohlubující se digitální propast mezi romskými a neromskými dětmi;
- Q. vzhledem k tomu, že častý výskyt diskriminace Romů v mnoha členských státech brání soudržnosti EU, posiluje protiromské nálady a nesnášenlivost a podněcuje rasismus a

---

¹⁵ <https://fra.europa.eu/en/publication/2022/roma-survey-findings>.

radikalizaci v našich společnostech a je neslučitelný s právními předpisy, povinnostmi států a normami a hodnotami zakotvenými ve Smlouvách EU a v Listině základních práv;

- R. vzhledem k tomu, že doposud nebylo vykonáno několik rozsudků Evropského soudu pro lidská práva, např. jeho rozsudky ze dne 13. listopadu 2007 ve věci *D. H. a další v. Česká republika* (57325/00) a ze dne 29. ledna 2013 ve věci *Horváth a Kiss v. Maďarsko* (11146/11), který se stal pravomocným dne 29. dubna 2013, nebo tyto rozsudky nebyly účinně uplatněny, v některých případech více než 15 let po jejich vyhlášení;
1. vyzývá Komisi a členské státy, aby komplexním a účinným způsobem s vhodnými krátkodobými a dlouhodobými politikami podporovanými dostatečnými finančními prostředky EU a členských států urychleně řešily situaci romských dětí ve vzdělávání; znovu vyzývá všechny členské státy, aby přijaly svou primární odpovědnost, zavedly opatření v návaznosti na své dřívější závazky a plnily své povinnosti podle unijního a mezinárodního práva s cílem zajistit, aby všechny děti, včetně romských dětí, měly rovné a bezplatné vzdělávací příležitosti a požívaly práva na vzdělání;
  2. vyjadřuje politování nad přetrvávající segregací romských dětí ve zvláštních školách i v rámci běžných vzdělávacích systémů; zdůrazňuje, že standardizované psychologické testy používané v některých členských státech by neměly být využívány k tomu, aby byl na jejich základě zamítán nebo zdržován přístup dětí do běžných škol; vyzývá k zavedení ochranných opatření, která by této praxi zabránila;
  3. vyzývá členské státy, aby vymýtily praktiky pokračující segregace romských dětí, zavedly komplexní desegregační strategie s jednoznačnými cíli, dostatečnými zdroji a jasnými a ambiciózními harmonogramy, přijaly metody inkluzivního učení, zaručily plný přístup romských dětí ke školním aktivitám a vedly ve školách kampaně proti diskriminaci; zdůrazňuje, že reformy vzdělávání by měly být prováděny v úzké spolupráci se všemi příslušnými zúčastněnými stranami na vnitrostátní, regionální a místní úrovni, včetně zástupců romských komunit, romských rodičů a organizací občanské společnosti vedených Romy, jakož i pedagogických pracovníků;
  4. domnívá se, že odstranění segregace a diskriminace ve školách by mělo být doprovázeno sociálně-ekonomickými opatřeními na boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení a zvyšování životní úrovně romských komunit, což by prolomilo začarovaný kruh mezigenerační chudoby a omezených možností učení doma;
  5. vyzývá členské státy, aby hledaly nové způsoby začleňování a zapojení romských dětí do digitálního vzdělávání, včetně navýšení investic do zlepšení dostupnosti digitální infrastruktury a zvýšení digitální gramotnosti s cílem připravit tyto děti na digitální věk;
  6. vyzývá členské státy, aby podporovaly vzdělávání romských žen a dívek se zvláštním důrazem na význam přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM) a řešily problém jejich předčasného ukončování školní docházky; poukazuje na to, že je třeba řešit genderové nerovnosti a zajistit, aby romské dívky nebyly vydělovány z politik v oblasti začleňování;
  7. vítá rozhodnutí Komise zahájit několik řízení o nesplnění povinnosti (Česká republika

(2014), Slovensko (2015) a Maďarsko (2016)) kvůli nesprávnému provedení směrnice o rasové rovnosti a v roce 2023 předložit věc Slovenska Soudnímu dvoru Evropské unie na základě toho, že porušuje unijní právo, protože účinně neřeší otázku segregace romských dětí ve vzdělávání; konstatuje však, že řízení o nesplnění povinnosti nevedla k účinnému odstranění příčin diskriminace a nenapravila situaci, neboť opatření přijatá členskými státy nejsou komplexní a nejsou ani účinně prosazována;

8. je pevně přesvědčen, že by Komise měla udělat vše, co je v jejích silách, aby zastavila porušování lidských práv a základních hodnot EU a předcházela mu, počínaje tím, že účinně nasměruje fondy EU na podporu nediskriminačních praktik v členských státech, včetně oblasti vzdělávání; opakuje proto svou výzvu, aby byl vytvořen mechanismus včasného varování pro oznamování rizik zneužívání nebo špatného používání finančních prostředků EU určených na řešení situace Romů, a vyzývá Komisi, aby pravidelně informovala veřejnost o účinnosti a konkrétních výsledcích svého monitorování;
9. vyzývá členské státy, aby zvýšily své úsilí o odstranění strukturální a systémové diskriminace, a to i v oblasti vzdělávání, která – kromě základního politického, sociálního, hospodářského a historického rozměru – působí také prostřednictvím určitých norem, postupů, postojů a chování, jež by mohly být rasistické povahy a které vytvářejí překážky pro dosažení skutečné rovnosti a rovných příležitostí;
10. připomíná, že zapojení romských dětí do raného a předškolního vzdělávání má pozitivní dopad na jejich rozvoj a studijní úspěchy a při získávání důstojného a kvalitního zaměstnání, přístupu k bydlení a životu bez diskriminace, a je tak východiskem z bludného kruhu marginalizace a znevýhodnění; vyzývá členské státy, aby zvýšily dostupnost a přístupnost infrastruktury raného, předškolního a povinného vzdělávání a vysoce kvalitních a inkluzivních služeb;
11. vyzývá členské státy, aby systematicky monitorovaly riziko předčasného ukončení školní docházky a nerovnosti v přístupu ke vzdělávání na všech úrovních s cílem umožnit včasné zásahy, a to jak z hlediska pedagogické pomoci a individuálního poradenství, tak z hlediska mimoškolních aktivit pro děti a jejich rodiče; zdůrazňuje, že k řešení rizika předčasného ukončení školní docházky u dětí by rovněž přispělo smysluplné zapojení romských rodičů;
12. vyjadřuje politování nad tím, že školy, které navštěvují pouze romské děti, často nemají dostatečnou kapacitu a pracují ve ztížených podmínkách, přičemž se nacházejí v oddělených, zchátralých budovách nebo „kontejnerových“ školách, a nabízejí nevyhovující kvalitu vzdělávání, v němž jsou romské děti odříznuty od vztahů se svými neromskými vrstevníky;
13. vyzývá členské státy, aby investovaly do odborné přípravy učitelů s cílem posílit jejich schopnost poskytovat romským dětem vhodnou výuku, se zvláštním důrazem na vnímavost vůči romské kultuře a identitě, a aby zavedly pozitivní strategie na podporu tolerance a na boj proti diskriminačnímu a protiromskému chování; vyzývá členské státy, aby vyčlenily více finančních zdrojů na kvalitní pedagogické asistenty;
14. vybízí dotčené členské státy, aby účinně využívaly finanční zdroje, které jsou k dispozici v rámci různých vnitrostátních a unijních finančních nástrojů, včetně

programu Erasmus+, Evropského sociálního fondu plus, Evropského fondu pro regionální rozvoj a Nástroje pro oživení a odolnost, s cílem posílit vzdělávací infrastrukturu a služby, které by rovněž umožnily romským dětem přístup ke kvalitnímu a inkluzivnímu vzdělávání;

15. vyzývá Komisi, aby posoudila environmentální diskriminaci, která postihuje oblasti obydlené romskými komunitami, a aby se zabývala potenciálním dopadem nepříznivých environmentálních podmínek na kvalitu vzdělávání a dobré životní podmínky romských dětí;
16. poukazuje na to, že jedním ze způsobů, jak bojovat proti stereotypům a protiromským náladám, je vzdělávat veřejnost o romské historii, včetně romského holokaustu, zvyků, kultury a jazyka, vytvořit most, který umožní lepší vzájemné porozumění, a vyměňovat si osvědčené postupy;
17. vyzývá členské státy, aby při politickém plánování zajistily, že veřejné politiky a univerzální služby v oblasti vzdělávání, zaměstnanosti, zdravotní péče, bydlení, sociálních služeb, dopravy, systémů minimálního příjmu a antidiskriminačních právních předpisů budou účinně a nediskriminačně zahrnovat Romy, včetně těch, kteří žijí v odlehlých venkovských oblastech;
18. vyzývá členské státy, aby zajistily, aby při vypracovávání, provádění a monitorování vnitrostátních akčních plánů proti rasismu vycházela všechna opatření ze spolehlivých a kvalitních údajů a zakládala se na nich; vyzývá Komisi a členské státy, aby zvýšily dostupnost údajů o účasti romských dětí na vzdělávání a odborné přípravě a respektovaly přitom vnitrostátní legislativní rámce členských států a citlivou povahu těchto údajů¹⁶;
19. vyzývá Komisi, aby se ve svém hodnocení v rámci Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025, které stanoví velmi ambiciózní evropské cíle v oblasti vzdělávání pro všechny členské státy EU, zaměřuje se na zlepšení rovnosti a začleňování ve vzdělávání a odborné přípravě a podporuje závazek EU prosazovat základní svobody, toleranci a zákaz diskriminace, mj. prostřednictvím vzdělávání, zabývala vzděláváním romských dětí;
20. žádá Komisi, aby sledovala a vyhodnocovala dosažený pokrok, usnadňovala výměnu osvědčených postupů a poskytovala odborné znalosti, koordinaci a technickou podporu dotčeným členským státům;
21. domnívá se, že systémové selhání v boji proti diskriminaci představuje přímou hrozbu pro právní stát a demokracii, a mělo by proto být součástí výroční zprávy Komise o právním státu, jakož i dalších opatření EU zaměřených na ochranu demokracie a právního státu;

---

¹⁶ „Pokyny ke zlepšení shromažďování a využívání údajů o rovnosti“, skupina na vysoké úrovni pro otázky rovnosti, nediskriminace a rozmanitosti, červenec 2018. Evropský účetní dvůr doporučil vypracovat vhodné metodiky sběru relevantních údajů o začleňování Romů ve všech členských státech. „Politické iniciativy a finanční podpora EU v oblasti romské integrace: v posledním desetiletí bylo dosaženo významného pokroku, avšak je zapotřebí dalšího úsilí přímo v terénu“, zvláštní zpráva č. 14/2016.

22. připomíná, že neprovedení rozsudků je porušením zásad právního státu; naléhavě vyzývá Komisi, aby sledovala provádění příslušných rozsudků Evropského soudu pro lidská práva a soudů členských států a aktivovala opatření podle nařízení o podmíněnosti dodržováním zásad právního státu¹⁷, pokud by takové neprovedení ovlivnilo nebo vážně ohrozilo řádné finanční řízení rozpočtu Unie nebo ochranu finančních zájmů Unie;
23. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Komisi, Radě a vládám a parlamentům členských států.

---

¹⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2092 ze dne 16. prosince 2020 o obecném režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu Unie, Úř. věst. L 433 I, 22.12.2020, s. 1.